

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

ШИ Шенвеня

«Організаційні умови впровадження екологічних засад сталого розвитку при проведенні спортивних змагань» на здобуття ступеня доктора

філософії

з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

У відповідності до пп. 25–26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (із змінами), на кафедрі історії та теорії олімпійського спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України 20 квітня 2026 року ШИ Шенвенем було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Організаційні умови впровадження екологічних засад сталого розвитку при проведенні спортивних змагань» та її обговорення (науковий керівник – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Лідія РАДЧЕНКО).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на засіданні кафедри історії та теорії олімпійського спорту було прийнято рішення надати здобувачу ШИ Шенвеню позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. У сучасних умовах зростання глобальних екологічних загроз сталий розвиток набуває статусу провідної концепції в усіх сферах суспільного життя, зокрема й у спорті. Проведення спортивних змагань часто супроводжується значним використанням природних ресурсів, утворенням великої кількості відходів, забрудненням довкілля та споживанням енергії, що формує відчутне екологічне навантаження. У зв'язку з цим зростає потреба у впровадженні ефективних організаційно-управлінських рішень, які б забезпечували екологічну відповідальність спортивних подій та сприяли узгодженню спортивної активності з принципами охорони навколишнього середовища.

Особливу увагу питанням екологічної відповідальності приділяють організаційно-управлінські структури олімпійського руху, зокрема Міжнародний олімпійський комітет, організаційні комітети Олімпійських ігор та національні олімпійські комітети. У своїй діяльності вони змушені постійно

враховувати глобальні політичні, соціально-економічні та екологічні трансформації. Починаючи з 70-х років ХХ століття, проблема екологічного впливу спортивних мегаподій набула особливої гостроти у зв'язку з проведенням Олімпійських ігор та зимових Олімпійських ігор, які супроводжуються масштабним будівництвом, урбанізаційними змінами та зростанням антропогенного навантаження на природне середовище.

Олімпійські ігри є найбільшою спортивною подією у світі та одним із найскладніших організаційних проєктів для міст-господарів. Процес їх підготовки та проведення включає комплексні міські, економічні, соціальні й екологічні перетворення та потребує координації зусиль органів влади різних рівнів, організаторів змагань, місцевих громад, бізнес-партнерів і всіх учасників спортивного руху. У зв'язку з цим Міжнародний олімпійський комітет послідовно наголошує на необхідності визначення довгострокових екологічних і соціальних переваг спортивних подій уже на етапі планування.

Сучасний олімпійський рух накопичив значний досвід у сфері охорони довкілля, що відображено в програмних документах, рекомендаціях та діяльності спеціалізованих комісій, зокрема з питань сталого розвитку та спадщини. Разом із тим у наукових дослідженнях недостатньо реалізовано системний підхід до аналізу організаційних умов екологізації спортивних подій на різних історичних етапах і в різних країнах, а також потребують подальшого розвитку підходи до управлінських моделей «зелених» ініціатив у спорті та їхньої інтеграції в практику спортивного менеджменту.

Водночас екологічні виклики є характерними не лише для Олімпійських ігор, а й для інших масштабних спортивних заходів – чемпіонатів світу та континентальних першостей, міжнародних турнірів, масових марафонів, багатоденних змагань і фестивалів спорту. Такі події також супроводжуються інтенсивним використанням природних ресурсів, утворенням значної кількості відходів, транспортним навантаженням і змінами в природному середовищі, що зумовлює необхідність розроблення універсальних і водночас гнучких організаційних моделей упровадження екологічних засад сталого розвитку. Додаткового значення набувають питання екологічно безпечного вибору територій для проведення спортивних заходів, ресурсної ефективності та екологічно орієнтованої експлуатації спортивної інфраструктури.

Аналіз наукових праць засвідчує, що спортивні організації докладають значних зусиль щодо створення власного позитивного іміджу, існує низка публікацій, що висвітлюють соціальну роль фізичної культури і спорту у досягненні цілей сталого розвитку суспільства, значущість освітньої діяльності як складової реалізації загальнолюдських та олімпійських цінностей водночас наукові підходи, що розкривають управлінські механізми «зелених» ініціатив у спорті, моделі взаємодії стейкхолдерів та організаційні умови впровадження

екологічних практик, залишаються фрагментарними та потребують систематизації.

Незважаючи на наявність певного міжнародного досвіду впровадження екологічних стандартів у спортивні заходи, питання організації таких процесів залишається недостатньо дослідженим, особливо в контексті системного підходу до управління екологічними аспектами змагань різного рівня. Наукове осмислення й узагальнення організаційних умов екологізації спортивних подій є необхідним кроком до формування сталих моделей їх проведення, зокрема через розвиток управлінських технологій у спортивних федераціях та підготовку фахівців відповідного профілю.

Актуальність зазначеної проблеми також обумовлена і наявністю протиріч як на теоретичному, так і на практичному рівнях, а саме:

- між зростаючими глобальними екологічними викликами та відсутністю системного підходу до екологічної відповідальності у спортивній сфері;
- між потребою дотримання принципів сталого розвитку при організації спортивних заходів та відсутністю чітких стандартів чи рекомендацій щодо екологічних практик для різних типів змагань;
- між широким міжнародним досвідом упровадження екологічних стратегій у спорті та недостатнім рівнем їх адаптації до конкретних умов окремих країн чи регіонів;
- між очікуванням екологічної відповідальності з боку суспільства та споживацьким підходом до організації спортивних подій з боку окремих організаторів;
- між наявністю технологічних можливостей для зниження негативного впливу змагань на довкілля та низьким рівнем їх використання на практиці через організаційні або фінансові бар'єри.

Таким чином, дослідження організаційних умов впровадження екологічних засад сталого розвитку у сфері спортивних змагань є своєчасним, суспільно значущим та науково обґрунтованим. Воно сприятиме зменшенню негативного впливу спорту на довкілля, популяризації екологічної культури серед організаторів, учасників і глядачів, а також удосконаленню підходів до сталого розвитку в спортивній галузі загалом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2021–2025 рр. за темою 1.2 «Історіографія олімпійських видів спорту як джерело вивчення олімпійської спадщини» (№ державної реєстрації 0121U108333). Автор – співвиконавець теми. Внесок здобувача у розробку теми полягає в обґрунтуванні організаційних умов упровадження екологічних засад сталого розвитку при проведенні спортивних змагань у системі сучасного спорту.

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому, що:

- уперше обґрунтовано та розроблено модель організаційних умов упровадження екологічних засад сталого розвитку під час підготовки та проведення спортивних змагань, яка охоплює стратегічно-нормативний, організаційно-управлінський, інструментально-технологічний, соціально-комунікаційний та моніторингово-оціночний блоки та забезпечує системний підхід до управління екологічною складовою спортивних подій різного рівня, а також алгоритм поетапного її впровадження, що конкретизує послідовність реалізації управлінських рішень на всіх етапах життєвого циклу спортивної події;

- дістала подальшого розвитку систематизація бар'єрів і можливостей упровадження екологічних практик у процес організації спортивних змагань, що дозволило виокремити інституційні, економічні, організаційно-управлінські, інфраструктурні, соціально-культурні та інформаційні чинники, які визначають ефективність екологізації спортивних подій;

- доповнено дані щодо ключових екологічних чинників, що впливають на організацію сталих спортивних подій, зокрема ресурсоспоживання, транспортну мобільність, утворення відходів, використання спортивної інфраструктури, просторові особливості території проведення та потенційний вплив на локальні екосистеми;

- удосконалено підходи до оцінювання ефективності впровадження екологічних засад у спортивні змагання шляхом застосування інтегрального показника, що враховує результативність екологічних заходів, ресурсну ефективність та рівень системної інтеграції управлінських рішень;

- набули подальшого розвитку наукові уявлення про роль спорту як інструменту сталого розвитку, зокрема щодо формування екологічної культури учасників спортивного процесу, підвищення соціальної відповідальності організаторів змагань та впровадження екологічно орієнтованих управлінських практик у сфері фізичної культури і спорту;

- розроблено практичні рекомендації для організаторів спортивних змагань різного рівня щодо впровадження екологічних принципів сталого розвитку, які передбачають використання ресурсоефективних технологій, впровадження систем екологічного менеджменту, удосконалення нормативного регулювання, розвиток екологічної освіти та інформаційно-комунікаційної підтримки екологічних ініціатив у спорті.

Практичне значення роботи полягає:

- у можливості використання розробленої структурно-функціональної моделі як інструменту планування, оцінки та удосконалення екологічної складової при підготовці та проведенні спортивних змагань;

- у створенні методичного підґрунтя для розробки стандартів і регламентів, що регулюють екологічні аспекти спортивних подій;
- у розробці рекомендацій для організаторів, муніципальних служб, спортивних федерацій щодо впровадження екологічних практик (зниження рівня відходів, екологічний транспорт, зелена інфраструктура тощо);
- у можливості інтеграції результатів дослідження в навчальні програми, курси з управління у сфері спорту, сталого розвитку, менеджменту подій;
- у сприянні формуванню екологічної культури та відповідальної поведінки серед учасників, волонтерів, глядачів та громадян у цілому.

Матеріали дисертаційного дослідження дозволили вдосконалити викладання навчальної дисципліни: «Олімпійський спорт» у Національному університеті фізичного виховання і спорту України (акт впровадження від 17 грудня 2024 р.); роботу ДЮСШ «Динамівець», м. Київ (акт впровадження від 10 листопада 2025 р.); роботу Національної федерації фехтування України (акт впровадження від 12 листопада 2025 р.).

Теоретичне значення отриманих результатів. Результати дослідження дозволяють систематизувати масив наукової та науково-методичної інформації, розширити існуючі уявлення щодо особливостей організації та проведення спортивних змагань з урахуванням екологічних принципів сталого розвитку, впливу екологічних чинників на ефективність спортивних подій, а також управління екологічною складовою у сфері фізичної культури і спорту; сприяють поглибленню наукових підходів до впровадження екологічно орієнтованих практик у спортивну діяльність та формування екологічної культури учасників спортивного руху.

Представлені в дисертаційній роботі системний і комплексний підходи можуть слугувати методичною основою для подальшої розробки наукової проблематики з деталізацією теоретичних положень і результатів досліджень та їх впровадження в освітній процес і науково-дослідну діяльність у закладах вищої освіти спортивного профілю, а також у практичну діяльність спортивних організацій, федерацій та інших суб'єктів сфери фізичної культури і спорту.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені в дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних валідних методів дослідження.

Отримані результати дослідження базуються на інформативних методах та фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і

обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих кількісних даних забезпечений значним обсягом дослідження, тривалістю дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів математичного опрацювання матеріалів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових працях зі співавторами та без дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізував отримані результати.

Наукові результати дисертації висвітлені у 6 наукових публікаціях, з яких: 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України; 1 публікація апробаційного характеру, 1 публікація додатково відображає результати дослідження.

Апробація результатів дисертації. Матеріали дисертаційного дослідження було оприлюднено на: XVI Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 30 листопада 2023 р.); XVII Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 30 травня 2024 р.); VII Міжнародній конференції «Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми і перспективи» (Київ, 29-30 листопада 2023 р.), VIII Міжнародній конференції «Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми і перспективи» (Київ, 20-21 листопада 2024 р.), IX Міжнародній конференції «Сталий розвиток і спадщина у спорті: проблеми і перспективи» (Київ, 19-20 листопада 2025 р.); XX Міжнародній науково-методичній конференції «Фізичне виховання в контексті сучасної освіти» (Київ, 12-13 червня 2025 р.); I Відкритій конференції молодих вчених ННОІ НУФВСУ «Олімпійський спорт і освіта» (Київ, Україна, 2025 р.) й спорт і освіта» (Київ, Україна, 2025 р.).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та завдання дослідження сформульовано спільно з науковим керівником. Автор самостійно здійснено ґрунтовний аналіз науково-методичної літератури, нормативних документів, інформаційних ресурсів мережі Інтернет та узагальнено міжнародний досвід організації спортивних змагань з урахуванням екологічних принципів сталого розвитку. Здобувач самостійно визначив основні екологічні чинники, що впливають на організацію спортивних подій, виявив бар'єри та можливості впровадження екологічних практик у сфері спорту, а також обґрунтував підходи до формування організаційних умов екологізації спортивних змагань.

Автором розроблено модель організаційних умов упровадження екологічних засад сталого розвитку під час підготовки та проведення спортивних змагань, визначено її структурні компоненти та запропоновано алгоритм поетапного впровадження. Обґрунтовано підхід до оцінювання ефективності реалізації моделі, сформовано систему показників і проведено їх апробацію. Усі розділи дослідження, аналіз результатів, висновки та практичні рекомендації виконані автором самостійно. Здобувачем сформульовано висновки, що відповідають завданням дослідження, підготовлено матеріали для наукових публікацій, апробації результатів та впровадження розроблених положень у практику організації спортивних змагань.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам МОН України. Побудова – логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота ШИ Шенвеня «Організаційні умови впровадження екологічних засад сталого розвитку при проведенні спортивних змагань» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертацію ШИ Шенвеня на тему: «Організаційні умови впровадження екологічних засад сталого розвитку при проведенні спортивних змагань» та наукові публікації за темою дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих зі співавторами, а також за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення, вважаємо, що робота є актуальною, виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, являє собою повністю завершену наукову працю, під час підготовки якої застосовувалися сучасні методи досліджень, має наукову новизну, практичне значення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, нове розв'язання актуального наукового завдання щодо обґрунтування та розроблення організаційних умов упровадження екологічних засад сталого розвитку під час підготовки та проведення спортивних змагань різного рівня, формування моделі таких умов, визначення її структурних компонентів і механізмів реалізації, а також розробки підходів до оцінювання ефективності екологізації спортивних подій, адекватна поставленій меті та містить висновки, які відповідають визначеним завданням. Було проведено метрологічну експертизу дисертаційного дослідження. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пп. 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи

про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та рекомендується до захисту з метою присудження здобувачу ШИ Шенвеню ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Комісія рекомендує вченій раді НУФВСУ утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації ШИ Шенвеня з метою присудження йому ступеня доктора філософії у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Ольга БОРИСОВА, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Марія ПРИЙМАК, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Олена МАСЛОВА, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, професор кафедри медицини, громадського здоров'я та екології спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України;

опонент: Олександр ТОМЕНКО, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри теорії та методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

опонент: Лариса ТАРАН, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту Харківської державної академії фізичної культури.

Висновок підготувала комісія у складі:

Д.фіз.вих., професор

Ольга БОРИСОВА

К.фіз.вих., доцент

Марія ПРИЙМАК

К.фіз.вих., доцент

Олена МАСЛОВА

Голова засідання,

Олена КОЗЛОВА

д.фіз.вих., професор

Підписи Ольги БОРИСОВОЇ, Марії ПРИЙМАК, Олени МАСЛОВОЇ, Олени КОЗЛОВОЇ засвідчую

Начальник
відділу кадрів

Олександр Л.В.
22.04.2022